

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:3

2011-06-09

S2007/4754/FS
(delvis)

S2007/11066/FS

S2009/5347/FS

Kammarkollegiet

Box 2218

103 15 Stockholm

Uppdrag om nationellt samordningsansvar för en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation i hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Socialstyrelsen att ta ett nationellt samordningsansvar för en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation i svensk hälso- och sjukvård och socialtjänst samt att underlätta för vårdgivare och utförare inom socialtjänsten att införa och använda en nationell informationsstruktur och ett nationellt fackspråk. Socialstyrelsen ska

1. förbereda för att etablera och driftsätta en organisation för en nationell informationsstruktur och ett nationellt fackspråk inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten samt utarbeta ett arbetsätt för den nationella samordning som följer av detta uppdrag, och
2. genomföra en förstudie för att utreda och lämna konkreta förslag på hur ett antal frågor där det idag råder oklarheter bör hanteras. Socialstyrelsen ska med stöd av en extern aktör även beräkna vad den nya samlade organisationen kostar över tid samt lämna förslag på hur det fortsatta samordnings- och förvaltningsuppdraget närmare ska definieras och avgränsas. Den externa aktören ska i sin beräkning av kostnaderna ange vad som är driftskostnader och vad som är investeringar samt redogöra för hur kostnadsberäkningarna har gjorts.

Socialstyrelsen får för detta ändamål använda 20 000 000 kronor under 2011 från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 1:6 Bidrag till hälso- och sjukvård, anslagspost 18 Strategi för god vård. Medlen, som är avsedda för initiala kostnader för att etablera den nya förvaltningsorganisationen och för kostnader i samband med förstudien, utbetalas engångsvis av Kammarkollegiet efter rekvisition.

Socialstyrelsen ska under arbetet med uppdraget samråda med andra berörda aktörer med ansvar för dessa frågor, som t.ex. Läkemedelsverket, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Smittskyddsinstitutet, Apotekens Service AB, Sveriges Kommuner och Landsting, Swedish Standards Institute (SIS), Centrum för eHälsa i samverkan (CeHis), Swedish Medtech, Statens institutionsstyrelse, Handisam, Hjälpmedelsinstitutet m.fl. samt med Datainspektionen och Delegationen för e-förvaltning (Fi 2009:81).

Socialstyrelsen ska ha under uppdragets genomförande ha löpande kontakter med Regeringskansliet (Socialdepartementet). De båda delarna i uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2011. Av redovisningen ska framgå hur Socialstyrelsen har använt de statliga medlen.

Ärendet

Regeringen vill se att en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation används inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Med socialtjänst avses den verksamhet som regleras av socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, lagen (1988:870) om vård missbrukare i vissa fall, förkortad LVM, och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, samt personlig assistans som regleras i socialförsäkringsbalken. Dokumentationen ska ta sin utgångspunkt i individens behov av en sammanhållen vård- och omsorgsprocess och innefatta både nationell informationsstruktur och nationellt fackspråk. Dessa frågor utgör ett särskilt insatsområde i Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg.

En säker och enkel tillgång till relevant information som rör en individ är en nyckel till att personalen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska kunna erbjuda insatser av hög kvalitet. Det är angeläget att tillgången till information styrs och kontrolleras på ett sätt som tillgodoser patientsäkerheten och samtidigt värnar om den enskildes integritet. Med detta som utgångspunkt kan information som registreras och hanteras inom vård och omsorg vara en långsiktig och användbar resurs. Att informationen ska vara användbar förutsätter dock att en nationell informationsstruktur, enhetlig terminologi och standarder finns och tillämpas inom all vård- och omsorgsverksamhet. Detta är en förutsättning för att möjliggöra utveckling av effektiva beslutsstöd för planering, beslut och genomförande av vård- och omsorgsinsatser samt för styrning, verksamhetsuppföljning, öppna jämförelser och forskning. Relevant information behöver, med hänsyn tagen till den enskildes integritet, kunna tillgängliggöras för behörig personal i olika delar av verksamheter, över geografiska, tekniska och organisatoriska gränser samt för individen själv.

Socialstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2006 i uppdrag att vidta förberedande åtgärder för att utarbeta en gemensam nationell informationsstruktur. Myndigheten presenterade i augusti 2006 handlingsplanen Nationell informationsstruktur för individbaserad ändamålsenlig vård- och omsorgsdokumentation. I mars 2007 beslutade regeringen att Sverige skulle träda in som medlem av International Health Terminology Standards Development Organisation (IHTSDO) för att tillsammans med andra länder utveckla, förvalta och använda det internationella begreppssystemet Snomed CT.

Socialstyrelsen fick sedan i uppdrag (regeringens beslut den 16 maj 2007) att ta ett övergripande nationellt och strategiskt ansvar för att individbaserad patient- och brukarinformation görs mer entydig, uppföljningsbar och tillgänglig enligt med de mål och principer som slås fast i regeringens skrivelse Nationell IT-strategi för vård och omsorg (skr. 2005/06:139). Socialstyrelsen har genomfört uppdraget i två projekt: Nationell Informationsstruktur (2007–2009) och Nationellt fackspråk för vård och omsorg (2007–2011).

Regeringen har denna dag även beslutat att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i nära samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting och andra berörda aktörer vidareutveckla den nationella informationsstrukturen och det nationella fackspråket för socialtjänsten. Målsättningen är att skapa förutsättningar för nationell enhetlighet i fråga om informationshantering inom socialtjänsten och närliggande områden inom hälso- och sjukvården. En utgångspunkt är att ta tillvara Socialstyrelsens tidigare och pågående arbete inom detta område.

Närmare om uppdraget

Socialstyrelsen har, med stöd av olika bemyndiganden i lagar och förordningar inom hälso- och sjukvårdens respektive socialtjänstens område, möjlighet att meddela föreskrifter, bl.a. avseende dokumentation i verksamheterna. Exempelvis får Socialstyrelsen, enligt normgivningsbemyndigandet i 2 § 4 förordningen (1985:796) med vissa bemyndiganden för Socialstyrelsen m.m., meddela föreskrifter om journalhandlingars innehåll, utformning, hantering och förvaring enligt patientdatalagen (2008:355) samt om undantag från föreskriften i 3 kap. 10 § samma lag om signeringskrav. På socialtjänstens område finns materiella bestämmelser om dokumentation i 11 kap. 5 och 6 §§ socialtjänstlagen (2001:453) och beträffande enskilda verksamheter i 7 kap. 3 § samma lag. Normgivningsbemyndiganden finns i 16 kap. 10 § socialtjänstlagen och bemyndiganden att meddela verkställighetsföreskrifter finns bl.a. i 8 kap 5 § socialtjänstförordningen (2001:937). Socialstyrelsen har således de bemyndiganden som krävs för att kunna normera inom ovanstående områden.

Socialstyrelsen ska under uppdraget också beakta EU-rättsliga aspekter, särskilt då relevanta regler som finns på EU-nivå (inklusive, men inte begränsat till, regler rörande integritetsskydd) samt vikten av en väl fungerande inre marknad.

Regeringen bedömer att det är nödvändigt att etablera ett tydligt nationellt ledarskap för en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det är angeläget att en statlig myndighet tar ett samlat nationellt ansvar för dessa frågor. Socialstyrelsen får därför ett nationellt samordningsansvar för en sådan ändamålsenlig och strukturerad dokumentation samt att underlätta för vårdgivare och utförare inom socialtjänsten att införa och använda en nationell informationsstruktur och ett nationellt fackspråk. För att nå bästa möjliga effekt omfattar samordningsansvaret det som Socialstyrelsen gör inom ramen för både nationellt fackspråk och nationell informationsstruktur samt ett nationellt samordningsansvar för den gemensamma informationsstrukturen, dvs. inklusive nationell tillämpad informationsstruktur.

Socialstyrelsens nya samordningsansvar förutsätter ett nytt nationellt arbetssätt för att bereda och fatta strategiska beslut om informationsstruktur, terminologifrågor, arkitektur, standardisering, kodverk, klassifikationer m.m. kopplat till verksamheterna inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Det nya arbetssättet ska börja tillämpas så snart som möjligt. Eftersom dessa frågor har en tydlig internationell prägel, främst genom utvecklingen av begreppssystemet Snomed CT, innebär samordningsansvaret också att Socialstyrelsen ska ta en mer aktiv roll i internationella sammanhang där det är motiverat, t.ex. inom IHTSDO och WHO, annat relevant internationellt standardiseringsarbete samt delta i epSOS-projektet och dess svenska del SepSOS.

Det är angeläget att så snart som möjligt etablera en trovärdig och transparent berednings- och beslutsprocess på nationell nivå. För detta ska ett nytt organ inrättas. Socialstyrelsen och andra berörda aktörer med ansvar för dessa frågor ska efter beredning i det nya organet kunna göra nödvändiga vägval och fatta nödvändiga beslut för att möjliggöra ett säkert elektroniskt utbyte av information inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Därtill bör Socialstyrelsen erbjuda nationellt kunskapsstöd för att underlätta införandet och användningen av en nationell informationsstruktur och ett nationellt fackspråk i hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Ett antal frågor behöver utredas närmare. Socialstyrelsen ska därför inom ramen för uppdraget göra en förstudie och lämna konkreta förslag på

- utformning och arbetssätt för ett nytt nationellt beredningsorgan vid Socialstyrelsen. Organets huvudsakliga uppgift ska vara att bereda strategiska nationella och internationella frågor om behov av stan-

dardisering, regelverk för arkitektur, kodverk, klassifikationer, informationsstruktur samt terminologifrågor som ansvariga aktörer därefter kan fatta beslut om.

- hur organet bör involvera andra berörda aktörer med ansvar för dessa frågor som t.ex. Läkemedelsverket, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Smittskyddsinstitutet, Apotekens Service AB, Sveriges Kommuner och Landsting, Swedish Standards Institute (SIS), Centrum för eHälsa i samverkan (CeHis), Swedish Medtech, Statens institutionsstyrelse Handisam, Hjälpmedelsinstitutet m.fl. samt med Datainspektionen och Delegationen för e-förvaltning.
- hur det nya organet bör arbeta för att säkerställa att berörda aktörers arbete i nationella och internationella standardiseringsorgan bygger på verksamheternas behov och nationella regelverk samt att det finns en tydlig svensk linje om detta inför internationella förhandlingar i tekniska kommittéer eller internationella standardiseringsorgan.
- en tidplan för hur den nationella informationsstrukturen och det nationella fackspråket ska införas och användas i hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Tidplanen ska utarbetas i nära samarbete med berörda aktörer.
- vilka åtgärder Socialstyrelsen behöver genomföra för att den nationella informationsstrukturen och det nationella fackspråket ska kunna införas och användas i Socialstyrelsens egen verksamhet i form av regelverk, databaser, statistikinsamling, uppföljningssystem, indikatorarbete, register, föreskrifter m.m.
- hur ansvarsfördelningen mellan Socialstyrelsen och huvudmännen (landsting och kommuner) bör utformas när det gäller utbildning, kompetensutveckling, genomslag för användarperspektivet m.m. Denna del ska genomföras i nära samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting och omfatta ekonomiska och andra resursbehov för att omsätta resultat i konkreta tillämpningar, t.ex. genom utbildningsinsatser för målgrupper inom olika verksamhetsområden,
- hur en enhetlig läkemedelsinformation med koppling till Snomed CT kan utarbetas samt löpande utvecklas och förvaltas. Denna del ska bedrivas i samråd med Läkemedelsverket.
- hur en enhetlig tandvårdsterminologi med koppling till Snomed CT kan utarbetas samt löpande utvecklas och förvaltas. Denna del ska bedrivas i samråd med Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket.
- hur en enhetlig laborieterminologi enligt NPU-kodsystemet med koppling till Snomed CT kan utarbetas samt löpande utvecklas och förvaltas. Denna del ska bedrivas i nära samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting och Equalis AB.

- hur en nationell uppföljningsmodell för hur vårdgivare och utförare i hälso- och sjukvården och socialtjänsten i landsting och kommuner arbetar med ändamålsenlig och strukturerad dokumentation kan utformas.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Rickard Broddvall

Likalydande till
Socialstyrelsen

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/SMS
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Socialutskottet
Datainspektionen
Delegationen för e-förvaltning (Fi 2009:81)
Handisam
Hjälpmedelsinstitutet
Läkemedelsverket
Smittskyddsinstitutet
Statens institutionsstyrelse
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Vinnova
Apotekens Service AB
Sveriges Kommuner och Landsting
Centrum för eHälsa i samverkan (CeHis)
Swedish Standards Institute (SIS)
Swedish Medtech